

Udskriftsdato: 15. december 2025

VEJ nr 9901 af 01/10/2009 (Historisk)

Vejledning til cirkulære nr. 9787 af 1. oktober 2009 om energieffektivisering i statens institutioner.

Ministerium: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Journalnummer: Klima- og Energimin.,
Energistyrelsen, J. nr. 2503/1221-0002

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9477 af 02/07/2014

Vejledning til cirkulære nr. 9787 af 1. oktober 2009 om energieffektivisering i statens institutioner.

Indledning

Vejledningen supplerer cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner. Vejledningen omfatter hele cirkulæret, dog vil § 8 blive suppleret med en separat vejledning.

Vejledningen erstatter den tidligere vejledning af 19. april 2005. Ligesom cirkulæret erstatter det tidligere cirkulære nr. 27 af 19. april 2005.

Vejledningen uddyber og præciserer cirkulærets bestemmelser og giver mere konkrete anvisninger på og forslag til udmøntningen af de enkelte paragraffer i cirkulæret.

Regeringen og partierne bag den energipolitiske aftale fra februar 2008 har besluttet, at statens energiforbrug skal reduceres med mindst 10 procent i 2011 i forhold til 2006. Cirkulæret indfører et rammestyringsprincip, hvorefter det i vidt omfang vil være op til de enkelte ministerier m.v. at afgøre, hvorledes de vil nedbringe energiforbruget med 10 procent. For at understøtte energireduktionen er der indført bestemmelser om øget synliggørelse og afrapportering af statens energiforbrug.

Energistyrelsen etablerer en database, som alle ministerier m.v. skal indrapportere data til.

Det er de enkelte ministerområder med institutioner m.v., der har ansvaret for at implementere cirkulærets bestemmelser ud fra princippet om selvforvaltning i staten. Hvorvidt dette sker på en tilfredsstillende måde, kan blive gjort til genstand for kontrol fra Rigsrevisionens side.

Energistyrelsen udarbejder på baggrund af indberetninger efter cirkulærets § 8 en årlig opgørelse over energiforbruget i staten. Opgørelsen offentliggøres og fremsendes til Folketingets energipolitiske udvalg inden den 1. oktober det efterfølgende år.

Bemærkninger til cirkulærets paragraffer

Formål

Ad § 1

Formålet med cirkulæret er at reducere statens energiforbrug med mindst 10 procent i 2011 i forhold til 2006 samt at begrænse statens vandforbrug for derigennem at nedbringe Danmarks bruttoenergiforbrug og mindske miljøbelastningen. Således skal hvert ministerområde reducere deres energiforbrug med mindst 10 procent i 2011 i forhold til 2006. Dette indebærer, at det enkelte ministerium er ansvarlig for, at hele ministeriet inklusive dets ressortområde opnår en samlet besparelse på minimum 10 procent.

Formålet er endvidere, at bidrage til omkostningsbevidst og effektiv drift af bygninger, som staten ejer og lejer, at fremme energibesparende adfærd i statsadministrationen, og at fremme indkøb af energieffektive produkter og udstyr.

Rammer for reduktion af energiforbrug

Ad § 2

Besparselsen skal opgøres i kWh, og skal opgøres per ministerområde. De tal, der kommer til at ligge til grund for beregningen af reduktionen af energiforbruget til opvarmning vil være graddagekorrigerede, se nærmere under bemærkningerne til § 8.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at køling også omfattes af energiforbruget. Herved tænkes særligt på fjernkøling. Fjernkøling eksisterer kun i begrænset omfang, men produceres primært på andre energikilder end el. Køling produceret ved hjælp af el er selvstændigt nævnt i bestemmelsen.

Af stk. 3 fremgår det, at energiforbruget fastsættes som det faktiske årsforbrug for området. Forbruget vil være graddagekorrigeret for så vidt angår energiforbrug til opvarmning, se nærmere under bemærkninger til § 8.

Eftersom ministerierne og deres ressortområder løbende ændres og justeres vil de årlige energiforbrug blive opgjort for det på opgørelsestidspunktet værende ministerium og derefter sammenlignet med det tilsvarende ministerium i 2006, så ministeriernes ressortområder justeres efter opgørelsesåret, hvorved tallene for energiforbrug er sammenlignelige, og hvorved det sikres, at energiforbruget for de enkelte ministerier med ressortområder opgøres ensartet. Dette vil indebære, at der foretages energiregnskabsmæssige røkeringer af de institutioner, der i opgørelsesåret ikke henhører under de ministerier, som de gjorde i år 2006.

For at sikre kvaliteten af energidata i længere tidsserier, er det nødvendigt for ministerområder med store og betydelige antal institutioner med tilhørende betydelige antal bygninger, at kræve at indsamling af energidata sker på bygningsniveau, herved vil datakvaliteten kunne bevares ved f.eks. fusioner af institutioner og ressortændringer. Den database Energistyrelsen etablerer til indberetning, vil kunne håndtere dette.

Anvendelsesområde

Ad § 3

Alle ministerier med tilhørende institutioner m.v. er omfattet af cirkulæret, såfremt udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige midler, eller hvis det offentlige har bestemmende indflydelse på virksomheden, eller såfremt de ved eller i henhold til lov har fået tillagt beføjelser til at træffe afgørelse på statens vegne. Ministerier og institutioner omfatter samtlige departementer, styrelser og andre statslige institutioner under ministeriernes organisation og ansvarsområde, herunder selvejende institutioner som gymnasier m.v. i det omfang de falder inden for ovennævnte rammer.

Cirkulæret har hjemmel i lov nr. 450 af 31. maj 2000, om fremme af besparelser i energiforbruget og lov nr. 585 af 24. juni 2005 om fremme af energibesparelser i bygninger.

I henhold til § 14 i lov nr. 450 og § 22 i lov nr. 585 omfatter lovene den "offentlige forvaltning" herunder "selskaber, institutioner, foreninger m.v." såfremt udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler (offentlige midler). Cirkulæret tilsigter alene at regulere institutioner, som er en del af staten. Derfor omfattes alle selvejende institutioner f.eks. universiteter, professionshøjskoler, gymnasier, erhvervsskoler og forskningsinstitutioner, hvis virksomhed dækkes af mere end 50 pct. offentlige midler, dvs. midler fra staten, kommunerne eller EU, såfremt de hører under staten. Institutioner m.v. baseret på privatretligt grundlag er ikke omfattet af cirkulæret.

Uanset at cirkulærets krav som udgangspunkt påhviler den enkelte institution, har ministeriet ansvaret for at hele ministerområdet efterlever af cirkulæret. Ligesom det er ministeriets ansvar, at det samlede mål om reduktion af energiforbruget opfyldes, herunder at alle institutioner inddrages i nødvendigt omfang.

Ad § 4

Cirkulæret omfatter alle former for energiforbrug, herunder alle former for elforbrug samt den energi der bruges til opvarmning, herunder varmt vand, køling, fx fjernkøling. Cirkulæret omfatter energi- og vandforbrug til bygningers drift, til apparater og installationer i bygninger og til apparater og udstyr i tilknytning til institutionen (f.eks. udendørsbelysning eller vandforbrug til haveanlæg).

Endvidere omfattes alle former for procesenergi, herunder energi til apparater, teknisk udstyr i forsknings- og undervisningsøjemed, til centrale IT-installationer, servere m.v.

Især for institutioner med særlig meget eller tung proces, kan det anbefales at institutionen indfører systematisk energiledelse ved enten at efterleve eller lade sig certificere efter DS 2403 Energiledelse, for at kunne få størst mulig og vedvarende fokus på energiforbruget til proces.

Energiforbrug til transportformål er undtaget fra cirkulærets bestemmelser. Også brændstofforbrug til køretøjer er undtaget, uanset om disse eventuelt kører på strøm eller anvender andet drivmiddel. Entreprenermaskiner og andre lignede selvtransporterende maskiner, som anvender brændstof fra samme tank/kilde til såvel transport som til selve aktiviteten og hvor der ikke kan sondres mellem hvad der medgår til transport og hvad der medgår til proces, er også undtaget.

Ad § 5

Der er mulighed for, at Energistyrelsen i helt særlige tilfælde kan undtage ministerier m.v. fra bestemmelser i dette cirkulære. Eksempelvis kan der være sikkerhedsmæssige hensyn, som kan tilsige en undtagelse. Ligesom omfanget af krav kan begrænses, f.eks. kan der være tilfælde, hvor omkostningerne ved at installere fjernaflæste målere i bygninger med et lavt forbrug ikke vil stå mål med de energieffektiveringsfordele, der inden for kortere tid kan opnås ved installeringen.

Energieffektiv adfærd og energieffektive indkøb

Ad § 6

Med cirkulæret indføres en pligt til, at alle statslige institutioner skal udvise energieffektiv adfærd med henblik på at reducere institutionernes samlede energiforbrug, f.eks. ved at købe energieffektive produkter.

Energirigtig adfærd

Ved energieffektiv adfærd forstås, at alle ansatte i ministerierne, institutionerne m.v. udviser omtanke i omgangen med energiforbrugende apparater og installationer og bidrager til at undgå unødvendigt ressourceforbrug af el, varme og vand.

Unødvendigt ressourceforbrug kan f.eks. være;

- lys der er tændt om natten eller på andre tidspunkter, hvor der ikke er brug for lys,
- ventilationsanlæg, der overventilerer, eller kører når der ikke er behov for ventilation,
- kontorudstyr der altid er tændt, så der er et unødvendigt elforbrug og herunder også et overflødigt standby forbrug, og
- uhensigtsmæssig indretning af serverrum, f.eks. at serverummets indretning og placering medfører at kølebehovet bliver uhensigtsmæssigt stort.

Energieffektiv adfærd kræver viden om apparaters energiforbrug, og hvad der kan gøres for at reducere det. For at sikre at den nødvendige viden og motivation udbredes i de enkelte institutioner og indenfor ministerområdet anbefales det, at ansvaret herfor beskrives som en del af den eller de energiansvarlige medarbejders arbejdsområde. Generelt kan det anbefales, at ministerierne m.v. gennemfører projekter, der på kort sigt medfører energibesparelser. Det kan f.eks. være elspareskinner, energisparepærer og bevægelsesmeldere på lys, men det må vurderes i de konkrete tilfælde. Se kommentarer til § 7 om organisering af energispareindsatsen.

De store statslige bygningsejere, Elsparefonden og elnet-, naturgas- og fjernvarmeselskaberne giver gode råd om energieffektiv adfærd, og der er nyttige informationer på deres respektive hjemmesider. På hjemmesiden www.energibesparelseristaten.dk vil der ligeledes fra januar 2010 være henvisninger til nyttig information om energirigtig adfærd m.m. Rådgivningsrapporter fra elnet-, naturgas- og fjernvarmeselskabernes energirådgivning indeholder også gode råd til at begrænse energiforbruget via adfærd m.v. Se også vejledningens kommentarer til § 11 om energieffektiv drift.

Indkøb af energieffektive produkter

Et effektivt middel til at nå målsætningen er, at ministerierne m.v. køber energieffektive produkter.

Energieffektive produkter er følgende:

- Produkter, der opfylder kravene i Elsparefondens indkøbsvejledning.

- Produkter med energimærke A i henhold til den Europæiske Unions energimærkningsdirektiver for husholdningsapparater m.v.; for køleskabe og fryserne og kombinationer heraf dog energimærke A+ eller A++.
- Produkter, der er optaget på elnet-, naturgas-, og fjernvarmeselskabernes eller andres positivlister over energieffektive produkter og som der henvises til på Elsparefondens hjemmeside.
- Produkter, der er omfattet af andre lignende ordninger til synliggørelse af energieffektive produkter og udstyr.

En række statslige institutioner er omfattet af indkøbsaftaler indgået af Statens Indkøbsaftale (SI). Disse aftaler omfatter bl.a. energieffektive produkter. Aftalerne er forpligtende for statens institutioner, og skal benyttes, jf. nedenfor. For indkøb, der ikke er dækket af SI, henvises til Staten og Kommunernes Indkøbsaftale (SKI).

Elsparefonden

Elsparefondens hjemmeside indeholder oplysninger om energieffektive produkter og værktøjer til udvælgelse heraf. Udover at indeholde Elsparefondens egen indkøbsvejledning henviser hjemmesiden til andre nyttige værktøjer og ordninger til udvælgelse af energieffektive produkter. Der henvises f.eks. også til Miljøstyrelsens miljøvejledninger, som indeholder gode råd vedrørende energi- og miljøhensyn ved indkøb.

Statens Indkøb (SI)

Alle myndigheder i staten er forpligtet til at bruge Statens Indkøbsaftaler på de områder, hvor der har været fælles statslige udbud. Selvejende institutioner er ikke forpligtet hertil, men kan frivilligt tilslutte sig de Statslige Indkøbsaftaler. Der er indkøbsaftaler indenfor PC'er, kontormøbler, kontorvarer, kopipapir, kopimaskiner og printere, tele- og datakommunikation, servere, storage og desktopsoftware, it-konsulenter, telefoniudstyr, netværkskomponenter, personbefordring med fly, rejsebureauudgifter samt hotelophold i Danmark. Nærmere oplysninger på hjemmesiden www.statensindkøb.dk.

Statens og Kommunernes Indkøbs Service A/S (SKI)

SKI har fordelagtige rammekontrakter for mange produkter, herunder IT-udstyr, belysning, storkøkken-udstyr og møbler, f.eks. hævesænkeborde, der ofte har et standby forbrug. For computere og skærme og andet kontorudstyr oplyses om, hvilke produkter indenfor rammeaftalen, der er energieffektive, så det er muligt at vælge et energieffektivt produkt til en omkostningseffektiv pris. SKI arbejder generelt på at indarbejde krav til energieffektivitet i rammeaftaler for alt energiforbrugende udstyr. Nærmere oplysninger på hjemmesiden www.ski.dk.

Generel vejledning i indkøbspolitikker

Vejledning vedrørende indkøb i staten kan findes i det til enhver tid gældende cirkulære om indkøb i staten.

Undtagelse for krav om energieffektive indkøb

Pligten til at købe energieffektive produkter kan fraviges, hvis der ud fra en konkret vurdering af det enkelte indkøb vurderes, at indkøbet ikke vil være rentabelt ud fra samfundsøkonomiske og miljømæssige forhold. En sådan begrundelse kan f.eks. være, at

- der ikke findes energieffektive produkter, der opfylder særlige institutionsspecifikke funktionskrav (f.eks. produkter til handicappede eller ældre), særlige krav til produktets kvalitet (særlige krav til holdbarhed e.l.) eller andre særligt begrundede krav,
- energieffektive produkter medfører væsentlige miljøproblemer, som ikke vurderes at kunne opvejes af de miljøfordele, der opnås som følge af det lavere energiforbrug, samt
- meromkostningen til anskaffelse af produktet ikke kan tjenes hjem på sparede energiudgifter i løbet af halvandet til to år for apparater med en levetid på over seks år eller i løbet af fire år for andre energibesparende produkter med en levetid på 20 år eller mere, f.eks. vinduer.

Ad § 7

Det påhviler de enkelte ministerier at sikre den fornødne organisering m.m. i ministerområdet er til stede, således at cirkulærets bestemmelser kan gennemføres.

For at sikre den fornødne ledelsesmæssige fokus på gennemførelse af cirkulærets bestemmelser anbefales det, at de enkelte ministerier indfører en passus herom i institutionernes resultatkontrakter eller lignende styringsværktøjer mellem ministeriet og institutionerne. Som eksempel herpå nævnes, at der i samtlige Klima- og Energiministeriets underliggende institutioners resultatkontrakter for 2009 er indført resultatmål på, at der skal udarbejdes analyse og handlingsplan så de 10 pct. energireduktion opnås. Den samlede handlingsplan for hele ministerområdet skal godkendes af koncernledelsen og forelægges ministeren.

Organisering

De fleste ministerier har gode erfaringer med en organisering, hvor der for ministerområdet udpeges en MEK og i hver styrelse, institution o.lign. under det enkelte ministeriums ansvarsområde udpeges en energiansvarlig person, kaldet EP.

Det anbefales, at ministerierne fortsætter med denne organisering af energispareindsatsen, hvis den har været hensigtsmæssig. Afhængig af ministeriets organisering i øvrigt kan der indføres yderligere ansvarlige energipersoner, eller anden passende organisering.

Et eksempel på en organisering med flere energiansvarlige ses hos Universitets- og Byggestyrelsen (UBST), som ud over MEK og EP funktionerne har indført en Energi Ansvarlig (EA). Hos UBST er der udpeget en EP i hver styrelse eller center. Centrene har typisk flere underliggende institutioner, som hver har udpeget en EA.

Uanset valg af organisering af energispareindsatsen anbefales det, at organiseringen er gennemskuelig og synlig i hele organisationen. Ligeledes anbefales det, at organiseringen er offentliggjort på ministeriets og institutionernes hjemmeside.

Typiske arbejdsopgaver for MEK kan være at;

- sikre, at der udarbejdes en samlet målsætning og handleplan for udviklingen i ministerområdets energiforbrug på kort og lang sigt,
- sikre, at der faciliteres et netværk for institutionernes energiansvarlige personer (EP),
- sikre, at indkøb af energieffektive produkter og tjenester koordineres for at opnå omkostningseffektive priser, og
- sikre, at kendskab til energieffektiv adfærd koordineres og udbredes i hele ministerområdet.

MEK kan udarbejde en samlet målsætning og handlingsplan for udviklingen i energi- og vandforbrug for at sikre, at målet om en reduktion på 10 pct. af ministerområdets energiforbrug i 2011 i forhold til 2006 nås. Målsætningen og handlingsplanen kan med fordel tilrettelægges efter principperne for energiledelse og bør tage udgangspunkt i ministeriets og institutionernes nuværende forbrug fordelt på el, varme og vand, den energimæssige tilstand af bygninger, installationer og apparater samt i vurderinger af besparelspotentialer for de enkelte institutioner eller bygninger.

Det kan anbefales, at tilrettelægge arbejdet i følgende trin:

a. Energiforbrug og besparelspotentialer i alle ministerområdets institutioner kortlægges. Besparelspotentialerne kan f.eks. vurderes ud fra energimærkningsrapporter og energirådgivningsrapporter. For at få en indikation af potentialer kan der foretages en sammenligning af nøgletal for energiforbruget i tilsvarende institutioner/bygninger. Ministeriernes energiforbrug og udvikling heri kan ses på hjemmesiden www.eis.teknologisk.dk. Fra januar 2010 vil ministeriernes energiforbrug kunne ses på hjemmesiden www.energibesparelseristaten.dk. Der kan være behov for at kortlægge delforbrug til f.eks. belysning, it-udstyr, ventilation, pumper, varme, køling m.m.

b. Beslutte hvilke tiltag der skal gennemføres. Når forbruget og evt. delforbrug er kortlagt skal det besluttes, hvilke tiltag der skal gennemføres, for at opnå en energibesparelse. Det er derfor fornuftigt at undersøge den forventede energibesparelse, den økonomiske besparelse, investeringsbehovet, herunder evt. finansieringsmuligheder, projektets levetid og rentabilitet, se også kommentarer til § 10. Det kan også vise sig, at der er behov for yderligere analyse af eller konsulentbistand til visse projekter. Hvis institutionen er lejet ind i en bygning, er det også vigtigt, at ejer af bygningen inddrages for de projekter der vedrører ejers ansvarsområder, f.eks. klimaskærm og de fleste basisinstallationer. De rentable energibesparestiltag opstilles på en prioriteret liste, som besluttet af institutionens ledelse. Med baggrund i et ministerområdes institutioner m.v.'s liste over rentable energibesparestiltag kan MEK udarbejde en koordineret handlingsplan, som sikrer at ministerområdet samlet set når målet med 10 pct. reduktion af energiforbruget i 2011 i forhold til 2006. Det anbefales, at såvel institutionernes som den koordinerede handlingsplan bør indeholde tidsplan, ressourcebehov og ansvarsfordeling. Den koordinerede handlingsplan bør godkendes af ministeriets koncernledelse.

c. Implementering af handlingsplan. Når handlingsplanerne er besluttet, skal arbejdet med at implementere dem igangsættes. Undervejs i dette arbejde er det vigtigt at overvåge energiforbruget, så det sikres at målene nås. Derfor kan MEK med fordel i samarbejde med de energiansvarlige personer for ministeriets institutioner følge udviklingen i energi- og vandforbruget i forhold til ministeriets målsætning og løbende vurdere behovet for en justering af besparelsesindsatsen, så målet kan nås.

Erfaringen er, at formidling af viden om energibesparende adfærd er en effektiv måde at reducere energiforbruget på. MEK kan med fordel i samarbejde med personer med ansvar for indkøb sørge for, at ministeriet koordinerer indkøb af energieffektive produkter med henblik på at opnå omkostningseffektive priser.

MEK kan med fordel organisere og koordinere arbejdet vedrørende energieffektiv adfærd indenfor ministerområdet og formidle viden til energiansvarlige for de enkelte institutioner og til alle medarbejdere i ministerier og institutioner. Formidlingsarbejdet kan f.eks. bestå i at tage initiativ til en pjece/håndbog med gode råd til medarbejderne, målrettede adfærdskampagner, kurser eller ERFA grupper for eventuelt energiansvarlige for de enkelte institutioner, m.v.

For at Energistyrelsen bedst muligt kan målrette information m.m. om energibesparelser er det en fordel, hvis MEK sender oplysning om, hvem der er ministeriets energiansvarlige koordinerende kontaktperson til Energistyrelsen samt offentliggør oplysningen herom på ministeriets hjemmeside.

Typiske arbejdsopgaver for EP:

Til at bistå MEK kan udpeges en EP for hver styrelse, forskningsinstitution, etablissement o.l. under det enkelte ministeriums ansvarsområde. EP kan samarbejde med MEK om gennemførelse af cirkulæret.

EP kan f.eks. have ansvaret for at følge udviklingen i den enkelte statsinstitutions energi- og vandforbrug, om nødvendigt ved jævnlige aflæsninger af energi- og vandmålere. Et godt redskab til at følge energiforbruget udvikling vil efter januar 2010 være på hjemmesiden www.energiesparelseristaten.dk (se også kommentarer til § 8 om indberetning af energiforbrug). Er institutionen tilmeldt Elsparefondens hjemmeside www.se-elforbrug.dk, kan elforbruget følges her. Elforbruget kan for kunder med et elforbrug på over 100.000 kWh også følges på elnetselskabernes hjemmesider. Kunder med et stort varmemeforbrug kan også i mange tilfælde få mulighed for at følge varmemeforbruget via varmeselskabets hjemmeside. Endelig kan institutionen gøre brug af andre energiledelsesværktøjer.

EP kan, hvis denne i forbindelse med opfølgning på energiforbruget bliver opmærksom på uregelmæssigheder eller uhensigtsmæssige forbrugsmønstre, f.eks. stort forbrug om natten, i weekends eller ferier, gøre personer med ansvaret for driften af bygningen eller den pågældende installation eller udstyr opmærksom herpå. Gode råd om reduktion af energiforbruget kan f.eks. fås hos elnet-, naturgas- og

fjernvarmeselskaberne og Elsparefonden. På hjemmesiden www.energibesparelseristaten.dk vil der fra januar 2010 ligeledes være link til andre gode råd.

Via opfølgningen på energiforbruget i institutionen og lokalkendskabet til institutionens indretning og rutiner m.v. opnår de enkelte EP'er en viden og erfaring, som kan være til stor gavn for den samlede indsats for energieffektiviseringen indenfor ministerområdet. EP'erne kan derfor udgøre et vigtigt netværk, som løbende kan bruges til at hjælpe den energiansvarlige koordinerende kontaktperson med at løse sine opgaver med formulering af energisparemål, energieffektive indkøb og fremme af energieffektiv adfærd og drift.

Hvis det forekommer hensigtsmæssigt, kan der være personsammenfald mellem ministeriets energiansvarlige koordinerende kontaktperson og den enkelte institutions energiansvarlige. Dette kan f.eks. være aktuelt, hvis der er tale om en lille institution, hvor det af ressourcemæssige årsager ikke vil være hensigtsmæssigt at udpege en energiansvarlig.

Energistyrelsen vil afholde jævnlige seminarier og videndelingsmøder, som alle ministerier bliver inviteret til, og styrelsen vil arbejde på, at etablere en web-baseret platform for generel vidensdeling.

Ad § 8

Energistyrelsen udsender inden den 1. januar 2010 en særskilt vejledning til § 8 om, hvordan indberetningen af forbrugsdata m.m. skal foregå.

Det skal dog her præciseres, at alle statslige institutioner for hvert kalenderår skal indberette oplysninger om institutionens samlede energi- og vandforbrug opgjort på varme, elektricitet og vand. Den årlige indberetning skal ske inden den 1. maj det efterfølgende år.

Oplysningerne skal indberettes til en database, som administreres af Klima- og Energiministeriet. Der vil kunne indberettes manuelt til databasen, men for de institutioner, der har fjernaflæste målere, vil Energistyrelsen tilbyde en model for automatisk indberetning af forbrugsdata. Dette vil både minimere institutionernes m.v. ressourceforbrug samt være med til at validere data.

Ud over forbrugsdata skal der minimum en gang årligt foretages indberetning af m² og antal ansatte. Disse oplysninger vil så vidt muligt blive søgt indhentet automatisk fra andre databaser, som institutioner m.v. allerede skal indberette til, men lige som forbrugsdata er det de enkelte ministeriers ansvar, at tallene indberettes til databasen. Den årlige indberetning skal ske inden den 1. maj det efterfølgende år.

Det er det enkelte ministeriums ansvar, at de indberettede data er korrekte. Ministeriernes årlige energi- og vandforbrug vil blive offentliggjort og vist på hjemmesiden www.energibesparelseristaten.dk, lige som de vil blive forelagt Folketingets energipolitiske udvalg, jf. bemærkninger til § 14 om offentliggørelse og synliggørelse.

Det forventes, at ministerierne og institutionerne følger udviklingen i energi- og vandforbruget, og at de sammenholder forbrugsudviklingen med de udarbejdede målsætninger, og om nødvendigt justerer indsatsen, så målene kan nås. Det er, som nævnt i indledningen, det enkelte ministerområde, der har ansvaret for at implementere og leve op til cirkulærets bestemmelser.

Af § 8 stk. 4 fremgår det, at ministerier m.v. skal installere fjernaflæste målere for el, varme, fjernkøling og vand. Når man vælger måler, er det vigtigt, at man inden installering af måler er opmærksom på, om måleren kan tilfredsstille behov for f.eks. mulighed for at institutionen selv kan følge energiforbruget.

For elmålere henledes opmærksomheden på, at der i løbet af 2010 forventes at blive udstedt en bekendtgørelse, der indeholder krav til fremtidige elmålere, som opsættes. Har institutionen behov for at installere en ny elmåler inden disse krav træder i kraft, kan det derfor anbefales, at måleren som minimum allerede nu lever op til følgende krav:

- Måleren skal kunne fjernaflæses af netvirksomheden.
- Måleren skal både kunne måle og vise forbrug og eventuel egenproduktion.

- Det skal være muligt at tilkoble eksterne enheder (display) til måleren og udtage forbrugsrelevante værdier.
- Tilkobling og videreformidling til eksterne enheder skal kunne ske efter åbne standarder.
- Der skal være mulighed for at netvirksomheden giver forbrugeren mulighed for via internettet at kunne indhente oplysninger om akkumuleret forbrug og produktion fordelt på minimum timeværdier.
- Målværdier skal lagres med den registreringsfrekvens, som måtte blive besluttet af myndighederne.
- Måleren skal kunne registrere forsyningsafbud hos slutbrugeren.
- Måleren skal have udgang, hvormed netvirksomheden kan fjernudkoble afbrydere af hensyn til systemsikkerheden.

Energieffektive bygninger

Ad § 9

Vedrørende opførsel af bygninger henvises til gældende bygningsreglement.

Statslige institutioner, der har ansvaret for drift og vedligeholdelse af bygninger og tilknyttede tekniske anlæg, skal sikre at drift, vedligeholdelse og ombygninger sker på en energi- og omkostningseffektiv måde.

Dette indebærer, at institutionerne skal sørge for at

- eksisterende installationer og udstyr fungerer energimæssigt optimalt under de givne betingelser, og at ydelserne, f.eks. varme og ventilation, er tilpasset behovet på et givet tidspunkt,
- mulighederne for at foretage energimæssige forbedringer af installationer og udstyr m.v. løbende vurderes, og at økonomisk fordelagtige tiltag gennemføres,
- der, når der foretages vedligeholdelse og ombygninger af installationer m.v., vælges energieffektive løsninger, hvis disse er økonomisk fordelagtige, når der tages hensyn til både investeringer og driftsomkostninger, og
- nye tekniske anlæg, der udgør et væsentligt energiforbrug, forsynes med målere til separat aflæsning af energiforbruget.

Er der udpeget en MEK for ministeriet og en EP i institutionerne, bør dette inddrages i deres arbejde.

Den enkelte institutions indsats bør stå i et passende forhold til ministeriets målsætning for energibesparelser.

Det anbefales, at energispareindsatsen, både når der er tale om el, varme og vand, tager udgangspunkt i denne fremgangsmåde:

- Skab overblik over forbruget og følg udviklingen.
- Sammenlign institutionens forbrug med andre tilsvarende institutioners forbrug, for derigennem at vurdere besparelspotentialet.
- Identificer relevante indsatsområder, hvor der er store og omkostningseffektive besparelspotentialer.
- Lav en plan for gennemførelse af initiativer, jf. vejledningen til § 7.
- Implementer de planlagte initiativer.
- Evaluer indsatsen og følg op med nye initiativer.

Til at hjælpe de statslige institutioner med reduktion af energiforbruget i bygninger findes der forskellige redskaber og værktøjer, f.eks. de lovpligtige: Energimærkningsordningen, energieftersyn af ventilations- og klimaanlæg, eftersyn af kedel- og varmeanlæg. Elsparefonden, elnetselskaberne, gas- og fjernvarmedistributionsselskaberne giver også råd og vejledninger.

På hjemmesiden www.energisparelseristaten.dk vil der fra januar 2010 findes data for energiforbrug i statens ministerier og institutioner, baseret på institutionernes egne indberetninger.

Især for institutioner med særlig meget eller tung proces, kan det anbefales at institutionen indfører systematisk energiledelse ved enten at efterleve eller lade sig certificere efter DS 2403 Energiledelse, for at kunne få størst mulig og vedvarende fokus på energiforbruget til proces.

Energimærkningsordningen

Alle offentlige bygninger skal regelmæssigt energimærkes hvert femte år. Formålet er at synliggøre det samlede energiforbrug til bygningsdrift og de muligheder, der er for at spare energi. Det samlede energiforbrug til bygningsdrift består af energiforbrug til opvarmning af bygningen og til drift af faste bygningsinstallationer. Energimærkningen består af et energimærke (med en vurdering af bygningens energimæssige stand på en skala fra A til G, hvor A er bedst) samt en oversigt over rentable besparelsesmuligheder. Ved at gennemføre rapportens forbedringsforslag sikrer man, at bygningen er i energimæssig god stand, og at energiomkostningerne til bygningens drift er lavest mulige.

Rapporten indeholder rentable besparelsesforslag, der kræver større anlægsinvesteringer og tiltag der mere har karakter af forbedringer af den daglige drift og tiltag knyttet til mindre ombygninger. Det er således vigtigt, at energimærkets anbefalinger inddrages i alle dele af besparelsesarbejdet.

Den obligatoriske energimærkning af bygninger er fastsat i lov nr. 585 af 24. juni 2005 om fremme af energibesparelser i bygninger, samt i bekendtgørelse nr. 228 af 7. april 2008 om energimærkning af bygninger. Se i øvrigt Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

På hjemmesiden www.energibolig.dk kan man hente inspiration til hvordan man kan spare på energien i et almindeligt enfamiliehus.

Eftersyn af ventilations- og klimaanlæg

For at øge energieffektiviteten og fremme økonomisk rentable besparelser i ventilations- og klimaanlæg, er det lovpligtigt at få udført energieftersyn af større anlæg hvert femte år.

De anlæg der er omfattet af ordningen er følgende:

- Ventilationsanlæg, hvor summen af mærkepladeeffekten for ventilationsmotorerne i indblæsning og udsugning er 5 kW eller derover.
- Ventilationsanlæg, som kun har udsugning og hvor mærkepladeeffekten er 5 kW eller derover.
- Klimaanlæg, hvor mærkepladeeffekten for kompressormotoren er 5 kW eller derover.
- Ordningen er beskrevet i bekendtgørelse nr. 1104 af 20. september 2007. Se i øvrigt Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Eftersyn af kedel- og varmeanlæg

Det er lovpligtigt for ejere af bygninger med olie-, gas-, kul- og koks-kedler at få deres kedler og varmeanlæg synet af en teknisk ekspert. Eftersynet varierer afhængig af hvilken brændsel kedlen bruger, samt kedlens størrelse.

Ordningen er beskrevet i bekendtgørelse nr. 438 af 3. juni 2008. Se i øvrigt Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Elsparefonden

Når det gælder besparelser på elforbruget tilbyder Elsparefonden en række nyttige redskaber til at gennemføre elbesparelser i driften. Institutionen kan f.eks. indgå en kurveknækkeraftale med Elsparefonden. Se i øvrigt Elsparefondens hjemmeside www.elsparefonden.dk.

Elnetselskaberne samt gas- og fjernvarmedistributionsselskaberne

Elnetselskaberne yder energisparerådgivning, herunder i mange tilfælde tilbud om en gennemgang af institutionens installationer m.m. af en energirådgiver. Mere information kan findes hos de enkelte elnetselskaber.

Elnetselskabernes hjemmeside www.Energiguiden.dk indeholder gode råd vedrørende energi- og vandbesparelser. Både inspiration til, hvordan arbejdet med energi- og vandbesparelser kan gribes an og

konkrete spareråd for el, varme og vand. På hjemmesiden henvises også til information vedrørende energieffektive pumper, ventilatorer og motorer.

Gas- og fjernvarmedistributionselskaberne yder ligeledes energirådgivning. Nærmere oplysninger kan fås hos institutionens varmeselskab og hos Dansk Fjernvarme Forening (www.danskfjernvarme.dk) eller hos Dansk Gasteknisk Center (www.dgc.dk). På Dansk Fjernvarme Forenings hjemmeside findes oplysninger om, hvem der står for varmeforsyningen i forskellige områder.

Ministerier og institutioner bør så vidt muligt inddrage anbefalinger fra elnet-, samt gas- og fjernvarmeselskabernes rådgivningsrapporter i energieffektiviseringsindsatsen og gennemføre omkostningseffektive projekter.

Det kan endvidere anbefales, at institutioner forud for planlægning af renoveringer og ombygninger, kontakter forsyningsselskaberne for at få energirådgivning.

Yderligere informationer om elnet- og gasselskabernes tilbud kan findes på hjemmesiden www.energiselskaberne.dk. På hjemmesiden kan man finde navn og adresse på det relevante forsyningsselskab ved blot at taste statsinstitutionens postnummer. På hjemmesiden er der også andre henvisninger til relevante hjemmesider med energiselskabernes energispareråd.

Eftersom energiselskaberne er forpligtede til at gennemføre besparelser, kan ministerier og institutioner m.v. i nogle tilfælde indgå aftale med selskaberne om delvis finansiering af energispareprojekterne.

Ad § 10

Statslige ejere af bygninger skal gennemføre rentable energibesparende projekter. Der skal gennemføres projekter som er identificeret i energimærket eller har en kortere tilbagebetalingstid. På den måde sikres det, at statslige ejede bygninger er i en så optimal energimæssig stand som mulig. Projekterne gennemføres med fordel i samarbejde med evt. lejere af bygningen.

Rentable energibesparende projekter kan identificeres via energimærket. Nogle projekter vil have behov for at blive beskrevet mere præcist inden de iværksættes. Ligesom større projekter, der med indgriben i bygningen ofte med fordel kan indgå som et led i den almindelige vedligeholdelse af bygningen.

Ud over energimærket, vil der kunne identificeres energibesparende projekter via anden energirådgivning eller energiscreening af institutionen. En energirådgivning eller energiscreening kan udnyttes i tillæg til energimærkning og er ikke obligatorisk at få gennemført.

Finansministeriet har i samarbejde med Slots- og Ejendomsstyrelsen udarbejdet en metode, som kan benyttes til at vurdere et givent projekts rentabilitet. Metoden vil blive beskrevet på hjemmesiden www.energibesparelseristaten.dk efter 1. januar 2010.

Finansieringen af rentable energibesparende projekter kan ske via driftsbudgetter eller efter de almindelige regler om huslejefinansiering efter omkostningsreformen eller SEA-reglerne. I forhold til andre end statslige lejere, skal modernisering søges overvæltet på lejer, jf. § 11

Ad § 11

Inden en statsinstitution indgår en lejeaftale med en privat bygningsejer, skal det dokumenteres, at bygningen lever op til et optimalt energiniveau set i forhold til bygningens alder. I forbindelse med indgåelse af en lejeaftale skal der foreligge et gyldigt energimærke, hvorfor der ikke med denne bestemmelse er behov for yderligere dokumentation.

Et energimærke er gyldigt i en bestemt årrække år, hvorfor udlejer i perioden mellem energimærket er udarbejdet og lejeaftalen skal indgås kan have gennemført energibesparende projekter. Dette skal i givet fald kunne dokumenteres af udlejer, inden lejeaftalen indgås.

Skulle det gyldige energimærke på tidspunktet for indgåelse af lejeaftale ikke opfylde bestemmelserne i cirkulæret, skal udlejer kunne dokumentere, at der siden energimærket er blevet udarbejdet, er gennemført energibesparende projekter, så bygningen er kommet op på de krævede energimæssige stand.

De angivne mærker varierer afhængig af bygningens alder. Opdelingen er baseret på, at der i de anførte år er kommet stramminger i bygningsreglementet for så vidt angår energikrav til bygninger, samt at udgifterne til energibesparelsesaktiviteter forventes at blive modsvaret af driftbesparelser inden for kortere tid.

Ad § 12 og § 13

Ingen bemærkninger.

Ad § 14 og § 15

Som en følge af rammestygingsprincippet sættes større krav til synliggørelse af ministeriernes indsats med reduktion af energiforbruget. Formålet med offentliggørelse er for det første, at det skal være muligt at se, hvilke ministerier der realiserer målsætningerne og hvilke der ikke gør. For det andet, skal offentliggørelse være med til at hæve vidensniveauet i staten omkring energibesparende tiltag, og sikre grundlag for gensidig inspiration ministerierne imellem. Ligesom synliggørelse af energiforbrugsdata kan bruges, som sammenligningsgrundlag mellem lignende institutioner. Synliggørelse af ministeriernes indsats skal herved være med til, at fastholde ministeriernes fokus og engagement for gennemførelsen af energibesparelser.

Ministerier, institutioner m.v. omfattet af cirkulæret skal på deres hjemmeside offentliggøre følgende:

- Ministeriernes tiltag, som de har sat i værk for at nå reduktionsmålet, med angivelse af besparelseseffekt af tiltagene.
- Energimærker for bygninger.
- Energirådgivningsrapporter.

Derudover kan det anbefales, at ministerierne på deres hjemmeside giver oplysning om den interne organisering af energispareindsatsen samt andre gode råd og ideer omkring reduktion af energiforbruget.

Energistyrelsen vil oprette en hjemmeside, hvor de efter § 8 indberettede data vil blive vist. Ligeledes vil der på hjemmesiden være links til de ovenfor nævnte oplysninger på de enkelte ministerier og institutioners hjemmesider. Hjemmesiden er et middel til at skabe mere synlighed om indsatsen i de enkelte ministerier, og deres overholdelse af de fastlagte målsætninger.

Ad § 16

Som et led i synliggørelsen af statens energiforbrug, vil Energistyrelsen en gang om året opsamle oplysninger om energiforbruget og præsentere dem for Folketingets energipolitiske udvalg.

Ad § 17

Ingen bemærkninger.

Klima- og Energiministeriet, den 1. oktober 2009

IB LARSEN

/ Mette Odgaard Mylin